



## Qorti tal-Maġistrati (Malta)

### RIK NRU 129/2021: MOTOR INC. LIMITED (C75758) V. CHRIST SCERRI (KI. 222392M)

(OPPOSIZZJONI GHALL-EŻEKUZZJONI TA' KAMBJALA TAHT L-ART. 253(E) TAL-KAP. 12 - RAĠUNIJET GRAVI U VALIDI GHAL TALI OPPOSIZZJONI)

#### MAGISTRAT: DR. VICTOR G. AXIAK

28 ta' Marzu 2022

IL-QORTI,

wara li rat ir-rikors ta' Christ Scerri ("ir-rikorrent") ippreżentat fit-12 ta' Mejju 2021 li permezz tiegħu talab "*lil din l-Onorabbli Qorti sabiex ai termini tal-proviso tal-Art 253(e) tal-Kap. 12 tal-Liġijiet ta Malta jogħġobha tissospendi l-eżekuzzjoni tal-kambjali surreferiti u dan prevja kull dikjarazzjoni oħra li dina l-Onorabbli Qorti jogħġobha tagħti*",

wara li rat ir-risposta ta' Motor Inc. Limited ("l-intimata" jew "il-kumpanija intimata") ippreżentata fl-14 ta' Ġunju 2021<sup>1</sup> li permezz tagħha *inter alia* rrispondiet illi: "*in vista tal-konsiderazzjonijiet suesposti, kif ukoll ta' konsiderazzjonijiet oħra li jistgħu talvolta jiġu dedotti fil-mori ta' dawn il-proċeduri, il-kumpanija esponenti tirrileva li l-Onorabbli Qorti għandha tiċhad it-talba għas-sospensjoni tal-eżekuzzjoni tal-kambjali in kwistjoni, bl-ispejjeż relattivi a karigu tar-rikorrent*",

wara li rat id-dokumenti kollha preżenti fil-proċess tal-kawża,

---

<sup>1</sup> Fol 7

wara li rat li fis-seduta tal-21 ta' Marzu 2022 il-Qorti għalqet il-provi tar-rikorrent u l-intimata ukoll ddikjarat magħluqa l-provi tagħha u l-parti qablu li l-kawża tista' titħalla għad-digriet,

qed tagħti dan id-

## Digriet

### Retroxena

1. Mid-dokumenti annessi mar-risposta tal-kumpanija intimata jirriżulta illi fis-27 t'Awwissu 2019 il-partijiet kienu ffirmaw ftehim<sup>2</sup> li permezz tiegħu r-rikorrent akkwista mingħand l-intimata taħt titolu ta' *hire-purchase* l-vettura Fiat Tipo HB SW versu l-prezz ta' €15,757 liema prezz flimkien mal-imghax bir-rata ta' 6.5% fis-sena u spejjeż amministrattivi kellu jitħallas fi tnejn u għoxrin (22) pagamenti ugwali mensili ta' €730 il-wiehed u wiehed finali ta' €741.48 għall-pagament totali ta' €16,801.48. Fuq il-ftehim ir-rikorrent iffirma u kkonsenja tlieta u għoxrin kambjali lill-intimata li jkopru l-pagamenti mensili msemmija.
2. Fir-rikors tiegħu r-rikorrent jisħaq illi:
  - l-intimata ħarġet diversi kambjali għall-ammont totali ta' €17,520 liema kambjali ġew iffirmati mir-rikorrent,
  - permezz tal-ittra uffiċjali mertu tar-rikors l-intimata kienet qed tipprova trendi eżekuttivi il-kambjali li jirrappreżentaw il-valur ta' €13,452,
  - l-intimata ma' onoratx il-ftehim ta' bejn il-kontendenti u ingannatu peress illi *inter alia* l-vettura ma' kienetx tal-kwalità pattwita u kellha diversi difetti moħbija
3. Fir-risposta tagħha l-intimata *inter alia* tgħid illi:
  - il-kambjali li trid trendi eżekuttivi għandhom l-import totali ta' €13,452 liema ammont jirrappreżenta kwantu għal €312 rappreżentanti spejjeż fuq il-vettura da parti tal-intimata għal xogħlijiet ta' riparazzjoni mitluba mir-rikorrent innifsu u kwantu għal €13,140 rappreżentanti l-bilanċ tal-prezz tal-vettura,

---

<sup>2</sup> Fol 16

- wara li l-vettura giet ikkonsenjata lir-rikorrent huwa kien qabba lill-intimata tagħmel numru ta' riparazzjonijiet fuqha. Għalhekk l-intimata kienet ħarġet sett ta' seba' kambjali oħra. Stante illi r-rikorrent baqa' inadempjenti intlaħaq ftehim bejn il-kontendenti u nħarġu tmienja u erbgħin (48)) kambjali li ġew elenkati fir-rendikont annessa mal-ittra ufficjali.
- fir-rigward tal-allegat difetti jew ħsarat ir-rikorrent kien *"irrikonoxxa u akkwijexxa għad-dejn"* li kien assumu permezz ta' ħlas ta' numru ta' kambjali

### **Kunsiderazzjonijiet**

4. Fir-rikors tiegħu r-rikorrent jgħid illi peress illi l-kambjali ma' ġewx ġirati huwa permissibbli illi jingiebu eċċezzjonijiet personali fil-konfront tal-intimata. Jgħid ukoll illi l-Qorti għandha diskrezzjoni assoluta sabiex tiddetermina x'inhuma dawk ir-raġunijiet gravi u validi li jimmilitaw favur sospensjoni tal-eżekuzzjoni tal-kambjali u dan għaliex il-ligi ma' tagħtix definizzjoni tagħhom.
5. L-intimata mill-banda l-oħra tisħaq illi *"kwalunkwe indaġni relattiva għall-kuntratt ...taqa' 'l hinn u oltre dak permess fi proċeduri intavolati ai termini tal-Artikolu 253(e) tal-Kapitolu 12 tal-Ligijiet ta' Malta"*.

*L-isfond storiku tal-kambjali u l-actio cambiaria taħt il-Kodiċi Kummerċjali*

6. Kif jingħad mill-Prof V. Caruana Galizia fin-*Notes on Bills of Exchange*:

*"The economic utility of bills of exchange differed considerably from one phase to another of their gradual development. At first, their use served the purpose of avoiding the costly and risky transport of money. This advantage is self-explanatory. When the relations between traders of different countries became more and more intense, the said advantage assured greater importance, because by the use of bills of exchange thousands and thousands of payments were made by the mere transfer of a document, without the necessity of actual money ... Bills of exchange, further, are instruments of credit, whereby traders are allowed to exploit in the best possible way the trust or credit they enjoy. Moreover, they facilitate and promote the set off of debts and credits in national and international exchanges: a process which the institution of clearing-houses has rendered more easy and more thorough. Finally, bills of exchange form the subject of one of the most frequent banking transactions, namely, discounting."*

7. L-istess awtur jgħid ukoll is-segwentu fuq in-natura astratta tal-obligazzjoni kambjarja:

*“The obligation arising from a bill of exchange is of its nature an abstract obligation, i.e. it is considered by itself independently of the particular “causa obligationis” which, had given occasion to the issue or endorsement of a bill of exchange. It is logical to presume that the person, who issues or endorses a bill, or, who becomes a guarantor of one of the parties thereof, does so because he happens to be the debtor of the person in favor of whom the bill is drawn or endorsed or for whom he has become the guarantor as a consequence of a legal relationship, of some kind or other, which may have intervened between them. There may be exceptional cases where a bill is drawn or endorsed or a guarantee thereon is given in favour of a person without any consideration. However this may be and whatever the causa obligationis, the moment a person, signs the bill of exchange whether as drawer; endorser, or as giver of an aval or otherwise the obligation arising from that signature is considered to be complete in itself; it acquires a juridical existence, which is considered separate, distinct and independent from the original and fundamental contract entered into between the parties concerned. The law identifies the obligation created or evidenced by the bill with the signature placed thereon. Accordingly a party to a bill would be liable hereon, not because of any pre-existing obligation, but merely because he does actually sign the bill. However, though the obligation arising from a bill is an abstract obligation, in the sense abovementioned, it does not follow that the original causa obligationis, if existent, is substituted by the new obligation deriving from the bill itself when this is issued. On the contrary the causa obligationis will have a juridical existence, in that the issue of a bill of exchange with the consequent obligation deriving therefrom doesn't effect a novation of the obligation deriving from the fundamental causa obligationis, unless the intention to effect it clearly appears<sup>3</sup>.*

8. Caruana Galizia jagħti eżempju ta' kif il-*causa obligationis* originali u dik li temanixxi mill-kambjala, jibqgħu jeżistu kontestwalment:

*“An example will render the position clear. If A buys goods from B for £100 and, being the creditor of C, draws a bill on C in favor of B for the said amount, in such a case, A's obligations towards B would be two in number, that arising from the contract of sale and that arising from the bill, for the latter does not substitute the former. Thus,*

---

<sup>3</sup> Civil Code Art. 1182(1): The acceptance of notes or other negotiable securities in consideration of a former debt shall not operate as novation unless it appears clearly from other circumstances that it was intended to extinguish such former debt.

*supposing the bill drawn by A is null for any reason whatsoever A will not have discharged himself from the obligation of paying the purchase-price to B, who will still be in the position to exercise the ordinary action pertaining to the seller against the buyer for the recovery of the price in accordance with the rules governing the contract of sale. In other words, the obligation arising from the bill is an addition, and not a substitution to, that deriving from the contract of sale, and, because of its nature, offers a more effectual security for the performance of the obligation undertaken by A."*

9. Imbagħad dwar l-effetti ġuridici tal-obbligazzjoni astratta li toħroġ mill-kambjala l-istess awtur eminenti jkompli jispjega li:

*"Undoubtedly all the juridical effects of this abstract obligation prove true as between the drawer and the holders thereof in good faith; on the other hand, the said effects may be impaired as between the drawer and the payee, or the endorser and his endorsee, in as much as pleas "ex causa" are admissible as shall be seen later. Such pleas are in such cases admissible not because the obligation ceases to be an abstract one between the parties to a bill, who are in immediate and direct relationship with one another, but in the general interests of trade and, what is more important, as a protection of good faith. In fact, the general principle, which governs obligations in general, that "fraus omnia corrumpit", receives here full application, and because of it the said pleas "ex causa" are admissible not only between the parties to a bill, who have had immediate and direct relationship with one another, but also with regard to the person of any holder of the bill., who is in bad faith. Thus, a bill given for the price of poison to be used in a murder would not be enforceable between the immediate parties if they were aware of the ultimate illegal purpose, and this, not because the obligation deriving from the bill is not an abstract one, i.e. existent independently of the fundamental "causa obligationis" but because "fraus omnia corrumpit", whether the fraudulent act refers to the bill itself, or to the original contract as a consequence of which such instrument is drawn."*

10. X'jiġri f'każ li kambjala ma' titħallasx? Taħt il-Kodiċi Kummerċjali (Kap. 13 tal-Liġijiet ta' Malta), il-pussessur ikun intitolat għall-azzjoni kambjarja konsistenti (i) fl-**azzjoni diretta** kontra l-aċċettant li huwa d-debitur prinċipali JEW fl-**azzjoni ta' rigress** kontra l-persuni l-oħra kollha meqjusa responsabbli għall-ħlas bl-eċċezzjoni tal-aċċettant.

11. L-eċċezzjonijiet li jistgħu jingħataw kontra l-pussess tal-kambjala li jitlob l-ħlas tagħha fl-azzjoni kambjarja taħt il-Kodiċi tal-Kummerċ huma daww **reali jew oġġettivi** (*exceptio in rem*) li jolqtu r-rekwiziti formali u essenzjali tal-kambjala u li jistgħu jingiebu kontra kull min jitlob il-ħlas tagħha (bħal per eżempju n-nuqqas ta' xi rekwiziti formali, in-nuqqas tal-protest, preskrizzjoni, etc), u daww **personali jew soġġettivi** (*exceptio in personam*) li jistgħu jitressqu biss kontra persuna speċifika. Rigward l-eċċezzjonijiet personali, Caruana Galizia jgħid is-segwenti:

*"It has been stated several times that pleas which are personal to the endorsers, may not be set up against the holder of a bill<sup>4</sup>, because, it is repeated; each and every obligation arising from a bill is independent the one from the other and the holder's title does not derive from the title of his endorser. Jurists, however, rank an exception to the said fundamental rule in the case where the holder, in acquiring the bill, has knowingly acted to the detriment of the debtor on the ground that "fraus omnia corrumpit". No law can ever protect fraud or bad faith, and, the endorsee, who, though fully aware of the well-founded plea,, which the debtor of the bill could have raised against his endorser, wanted to receive the bill, is to blame himself for having done so. In practice, similar endorsements are often made for no other purpose, but to evade the possibility of the setting up of such pleas: by the said exception a remedy is provided against such an unlawful practice. It is to be understood that fraud is never presumed, but must be proved in accordance with the general principles of law ... Furthermore, the holder, against whom such a plea, which is in the nature of an "exceptio doli", may be set up, must have been in bad faith at the time he had acquired the bill, because "mala fide superveniens non nocet".*

*With regard to pleas which are personal to the holder of a bill, the rule to be applied is different from the one established with regard to pleas personal to the endorsers. In fact, pleas personal to the holder may be set up, provided their nature is such as not to delay the payment of a bill. In other words, they may be raised, provided they can be conveniently and speedily disposed of in the pending action<sup>5</sup> ... The question therefore whether a plea of this nature can be conveniently and speedily disposed of in the pending action or not is one of fact, which the Court, in its discretion, is to decide due regard being had to all the circumstances of the case. Where, however, such pleas*

---

<sup>4</sup> Kap 13, Art. 197 L-eċċezzjonijiet li huma personali għall-giranti ma jistgħux jingħataw kontra l-pussessur ta' kambjala.

<sup>5</sup> Kap. 13, Art. 198(1)

*require a prolonged inquiry, the examination. thereof shall be referred to an independent action and, meanwhile the judgement ordering the payment of the bill, with or without security, as the Court shall deem fit, shall not be delayed.”<sup>6</sup>*

12. Fuq dawk l-eċċezzjonijiet personali li jistgħu jitressqu kontra l-pussessur tal-kambjala l-ligi tipprovdi hekk fil-Kap. 13:

**‘198(1) L-eċċezzjonijiet li huma personali għall-pussessur tal-kambjala ma jistgħux idewmu l-hlas tagħha, jekk ma jkunux likwidi u li jistgħu jinqatgħu malajr fil-kawża li tkun miexja.**

**(2) Jekk dawn l-eċċezzjonijiet ikunu jinhtiegu eżami fit-tul, is-smiġh tagħhom isir f'kawża għaliha, u, sadanittant, il-kundanna għall-hlas tal-kambjala, bil-garanzija jew mingħajrha, skont ma jidhrilha l-qorti, m'għandhiex tkun imdewma’**

13. X'inhuma dawk l-eċċezzjonijiet personali li jitqiesu bħala “*likwidi u li jistgħu jinqatgħu malajr*”? Il-ġurisprudenza tgħallem fuq dan il-punt illi din hija kwistjoni mħollija għad-diskrezzjoni tal-Qorti:

*“Filwaqt li huwa minnu li eċċezzjonijiet personali huma opponibbli għall-pussessur tal-kambjali li qed jitlob il-hlas tagħha u jistgħu jirrigwardaw tant l-origini tal-obbligazzjoni kemm l-ezercizzju tagħha, u dan a vantagg tal-konvenut kjamat biex jonora l-kambjala, kellu jkun ovvju li l-oggett tal-azzjoni kambjarja ma setax u m'għandux ikun konfuz mal-oggett li kien jifforma l-obbligazzjoni naxxenti minn negozju u li ta lok għall-hrug tagħha. Il-ligi stess, proprju bl-insistenza fuq l-awtonomija tal-azzjoni kambjarja u bil-limitazzjoni tal-eċċezzjonijiet li setgħu jinghataw għaliha, kif ukoll bl-insistenza fuq l-ispeditezza fid-determinazzjoni tal-azzjoni, kienet tiddistingwi u ssalva n-negozju originali li jibqa' soggett għall-verifika u kontestazzjoni, anki wara li tkun giet determinata l-azzjoni kambjarja u anki wara li tkun giet onorata l-kambjala b'konsegwenza tal-esekuzzjoni ta' sentenza fuqha motghija.*

---

<sup>6</sup> Kap. 13, Art. 198(2)

*L-Artikolu 198 tal-Kodici tal-Kummerċ infatti necessarjament jimplika illi eccezzjonijiet li kienu ta' natura personali għall-possessur u li allura setghu joriginaw min-negozju li ta lok għall-hrug tal-kambjala imma li setghu idewmu d-determinazzjoni tal-azzjoni kambjarja, kellhom bhala regola jigu skartati. Dan dejjem salv id-dritt li tali eccezzjonijiet jistghu jigu ventilati f'azzjoni li tikkontesta n-negozju originali.*

*Minn nahha l-ohra l-Qrati taghna jammettu eccezzjoni wahda għall-applikabilita' ta' l-imsemmi artikolu 198. Din hi meta l-eccezzjoni tkun tolqot l-ezistenza tal-kambjali stess bhal meta l-kunsensta' l-accettant tal-kambjala jkun vizzjat minhabba vjolenza jew dolo. F'kazijiet bhal dawn, il-providwar l-allegata nullita' tal-kambjali jistghu jinstemghu fl-istess gudizzju fejn jigi mitlub il-hlas tal-kambjali.*

*Meta l-eccezzjoni tolqot l-ezistenza nfisha tal-kambjala, bhal fil-kaz ta' vjolenza jew dolo, allura l-kunsens ta' l-accettant ikun vizzjat, u bhala konsegwenza, il-kambjala tkun nulla u l-principju kanonizzat bl-artikolu 198 ma jkunx applikabli.*

*Il-Qorti tal-Appell qieset li dawn iz-zewg linji ta' taghlim guriprudenzjali ma kienux irrikonciljabbli sakemm fl-applikazzjoni ta' l-artikolu 198 il-Qorti zzomm dejjem quddiem ghajnejha r-ratio legis ta' l-azzjoni kambjarja, u ma tiskartax l-awtonomija innata taghha, u ttendi biex issalva l-element ta' speditezza ttemperat b'sens ta' gustizzja u ta' kawtela tad-drittijiet tal-partijiet.”<sup>7</sup>*

*Il-kambjala bhala titolu eżekuttiv wara l-introduzzjoni tal-Att IX tal-2004*

14. Dak kollu li ngħad s'issa jirrigwarda l-istituzzjoni tal-kambjala kif regolat taħt il-Kodiċi Kummerċjali (Kap. 13 tal-Liġijiet ta' Malta). Għal żmien twil il-possessur tal-kambjala kien jeħtieġu jiftaħ azzjoni diretta ġudizzjarja sabiex jesigi l-ħlas tagħha. Is-sitwazzjoni inbidlet però fl-2004 bl-introduzzjoni tal-Att IX tal-2004 li qarreb il-posizzjoni taħt il-liġi Maltija għal dik prevalenti fil-liġi Taljana, cioè bl-elevazzjoni tal-kambjala għal titolu eżekuttiv enforzabbli skond id-disposizzjoni tal-Art. 253(e) tal-Kap. 12 tal-Liġijiet ta' Malta.

15. F'dan ir-rigward fid-dibattiti parlamentari (inkluż dawk fl-istadju ta' kumitat) dwar l-Att IX tal-2004 intqal is-segwent:

---

<sup>7</sup> **Jet-Tech Ltd v. Marcon Coppola** (Qorti tal-Appell Ċivili Superjuri, 13/03/2001, Ċit Nru. 1205/1999/1)



*"Fit-tieni mizura li qed nagħmlu qed inħarsu lejn il-kambjala. Originarjament meta l-kambjala daħlet parti mill-kodiċi tal-kummerċ - wieħed irid jgħid li xi 80 sena ilu, meta sar l-ewwel kodiċi tal-kummerċ għal pajjiżna, kien wieħed minn fost l-ewwel kodiċijiet tal-kummerċ li saru fl-Ewropa - il-ħsieb kien li l- qorti tal-kummerċ tkun qorti li tħaffef il-proċeduri. U ladarba l-qorti tal-kummerċ tħaffef il-proċeduri l-kawzi li huma tal-kambjala jistgħu jinqatgħu malajr.*

*Fil-fatt f'dak il-kodiċi tal-kummerċ tant kellhom f'moħħhom li l-kawzi quddiem il-qorti tal-kummerċ jinqatgħu malajr li kienu daħħlu artiklu li jgħid li min irid jikkontesta l-kambjala jista' jagħmilha billi jiddepożita l-flus il-qorti u mbagħad jipproċedi sabiex jikkontesta l-kambjala.*

*Illum is-sitwazzjoni hija li l-kambjala giet ma tfisser kważi xejn għax anke jekk għandek kambjala f'idejk trid tagħmel kawża u allura l-fattura tal-bejgħ u l-kambjala għew qishom fuq l-istess livell. Allura hawnhekk qegħdin ngħidu li jekk xi hadd iffirma kambjala, skond il-liġi kambjala hija strument finanzjarju effiċjenti, qisha valuta, u allura għandna napprovaw nagħtuha speed. U allura xi speed qed nagħtuha? Qegħdin ngħidu li jekk tintbagħat ittra ufficjali - din l-ittra ufficjali tkun magħmula minn avukat u tiġi ppreżentata l-qorti, imbagħad tiġi esegwita mill-marixxall jew bil-proċedura solita tal-qorti - din tiġi ppreżentata u l-kambjala fi żmien jumejn issir titolu eżekuttiv.*

*Din m'hijiex xi haġa ġdida - ilha teżisti f'numru ta' kodiċijiet għal 20 sena, 25 sena u f'uħud minnhom anke 30 sena - u hija xi haġa li tagħmel il-ġid fil-kummerċ...*

*L-iskop tal-kambjala għie kważi redikolat ... Allura aħna qiegħdin ngħidu li huwa importanti li l-kambjala nerġgħu nagħtuha l-valur u s-sens kummerċjali tagħha u nerġgħu ngibuha fuq il-livell ta' titolu eżekuttiv, jiġifieri tiswa daqs sentenza wara li wieħed jibgħat ittra ufficjali u dik l-ittra ufficjali tiġi notifikata l-parti l-oħra..."<sup>8</sup>*

16. L-iskop tal-legislatur bl-emendi introdotti fl-2004 kien għalhekk b'mod ċar dak illi l-kambjala tiġi mogħtija lura l-ħeffa li tilfet matul is-snin naturalment dejjem bis-salvagwardji neċessarji.

---

<sup>8</sup> Seduta Plenarja tal-Għaxar Parlament - 16 ta' Ġunju 2004, P. 859

17. L-Art. 253(e) introdott (u sussegwentement emendat b'izjed salvagwardji) bl-Att IX tal-2004 jipprovdi testwalment kif ġej:

**'253. Huma titoli eżekuttivi:**

**(e) kambjali u promissory notes maħruġa skont il-Kodiċi tal-Kummerċ:**

**B'dan iżda illi l-qorti kompetenti skont il-valur tal-kambjala jew promissory note tista', b'digriet li ma jkunx appellabbli, tissospendi l-eżekuzzjoni ta' dik il-kambjala jew promissory note kollha jew f'parti minnha u sew suġġett għal garanzija kif ukoll mingħajrha, fuq rikors tal-persuna li tkun qed topponi l-eżekuzzjoni ta' dik il-kambjala jew promissory note kif fuq imsemmi, u li għandu jsir fi żmien għoxrin jum min-notifika tal-ittra uffiċjali li tintbagħat biex tirrendi l-istess kambjala jew promissory note esegwibbli, minhabba illi l-firma fuq dik il-kambjala jew promissory note ma tkunx tagħha jew tal-mandatarju tagħha jew fejn dik il-persuna tressaq raġunijiet oħra gravi u validi biex topponi dik l-eżekuzzjoni u f'dak il-każ biex persuna tesigi l-hlas ta' dik il-kambjala jew promissory note tkun trid tipproċedi b'kawża skont id-dispożizzjonijiet tal-Kodiċi tal-Kummerċ.**

**L-ittra uffiċjali msemmija aktar 'il fuq f'dan il-proviso għandha, taht piena ta' nullità, tavża lid-debitur bid-dritt mogħti lilu minn dan il-proviso;'**

18. Mela huma tnejn l-eċċezzjonijiet li jista' jagħti persuna li trid topponi l-eżekuzzjoni ta' kambjala: (i) jew li l-firma fuq il-kambjala m'hijiex tiegħu (bħala t-traent ossia *drawer* aċċettanti) **JEW**, li (ii) hemm raġunijiet oħra **gravi u validi**.
19. Fil-kawża *de quo* r-rikorrent qed jišaq illi l-vettura mertu tal-ftehim li abbaži tiegħu nħargu l-kambjali ma' kienetx tal-kwalità pattwita u/jew kienet afflitta minn difetti moħbija u għalhekk kien ġie ingannat mill-kumpanija intimata. Jargumenta ukoll illi din il-Qorti **tista'** tindaga fuq din l-eċċezzjoni mressqa minnu għaliex (i) il-liġi ma' tagħtix definizzjoni ta' "*raġunijiet gravi u validi*", u (ii) il-kambjali in kwistjoni ma' ġewx ġirati u għadhom fil-pussess tal-partijiet originali.

*Il-ġirata ta' kambjala – l-effett fuq in-natura tal-obbligazzjoni*

20. F'dan ir-rigward għal kull bwon fini l-Qorti ser tidhol ftit fuq il-mertu tal-argument tar-rikorrent li l-Qorti tista' tindaga dwar il-*causa obligationis* għaliex il-kambjala ma' ġietx ġirata.

21. Fuq dan il-punt il-Qrati tagħna mhux dejjem kienu konsistenti fuq jekk kambjala tiksibx natura awtonoma indipendenti mill-*causa obligationis* li tkun tat lok għall-istess kambjala. Fil-kawża **Azzopardi v. Camilleri (02/08/94)** l-Onorabbli Qorti tal-Appell spjegat illi dawk il-Qrati li rritenew illi kambjala tikseb natura awtonoma kienu *“isegwu wahda lill-ohra u jirreferu għall-parti biss minn brann min-Noti tal-Professur Cremona; kwotazzjoni shiha min-Noti tal-Professur Cremona, min-naha l-ohra, turi bic-car li huwa biss f'kaz li l-kambjala tigi girata li din takkwista l-karattru awtonomu tagħha, mentri fil-konfront tal-accettant l-eccezzjonijiet li jolqtu l-mertitu tal-obligazzjoni għandhom jigu investigati.”*
22. Is-sentenza mogħtija mill-Prim' Awla tal-Qorti Ċivili fit-18 ta' Frar 2004 fl-ismijiet **Bank of Valletta p.l.c. v. Carmel Ray Micallef** hija waħda minn numru konsiderevoli ta' sentenzi, inklużi dawk iżjed riċenti, illi jišqu fuq il-punt illi l-kambjala takkwista natura awtonoma biss meta tigi girata u mhux fl-istadju meta din tkun għada fil-patrimonju tal-kreditur oriġinali. Tal-istess fehma kienet l-istess Qorti f'sentenzi sussegwenti bħal **George Zammit vs Angelic Mifsud u martu Monica Mifsud** (Cit. Nru. 2476/2000/1 LSO deciza fis-27 ta' Marzu 2014) u **Dino Fino (223679M) vs Cassar & Schembri (Marketing) Limited (C33174)** (Rik. Nru. 1115/2014 LM deciza fit-23 ta' Frar 2015).
23. Min-naha l-ohra pero hemm numru imdaqqs ta' sentenzi illi rrikonoxxew u accettaw in-natura awtonoma ta' kambjala anke meta din ma' tkunx giet girata. Per eżempju fis-sentenza **Joseph Lia v. Alfred Dalli** (K. JDC 26 ta' Jannar 1989), il-Qorti sostniet li l-Artikolu 198 *“japplika kemm meta tali kambjali jkunu girati w anke meta le”*, u irrilevat ukoll li hemm eccezzjonijiet permessibbli biss meta din tolqot l-eżistenza tal-kambjala stess bħal meta l-kunsens tal-accettant tal-kambjala jkun vizzjat minhabba vjolenza jew dolo (Vol XXXIX. III,845) u għalhekk irriteniet li tali eccezzjoni għandha tingieb permezz ta' azzjoni ohra u permezz ta' azzjoni ad hoc. Fis-sentenza tal-Prim' Awla tal-Qorti Ċivili fl-ismijiet **Tal-Herba Construction Limited v. SMW Cortis Limited et** (Rikors Numru. 772/2013AF), il-Qorti cahdet it-talba għas-sospensjoni tal-esekuzzjoni tal-kambjali in kwistjoni minkejja li dawn ma' kienux gew girati favur terzi. Hekk ukoll kien il-kaz fis-sentenza tal-istess Qorti tal-24 t'April 2001 fl-ismijiet: **Mario Agius u martu Maria Agius għal kull interess li jista' jkollha v. Doris Pulo** (Cit. Nru. 2846/97/RCP), fis-sentenza tas-16 ta' Jannar 2013 fl-ismijiet: **Highway Auto Co. Ltd C 3252 v. Louis Pace ID 871952M u Mexico Garage Rent A Car Co. Ltd C 5002** (Rikors Numru. 799/2012 JPG), fis-

- sentenza tat-30 ta' April 2012 fl-ismijiet: **Adrian Warrington v. Josef Galdes** (Rikors Numru. 135/2012 JA) tal-15 ta' Lulju 2014 u fis-sentenza tal-15 ta' Lulju 2014 fl-ismijiet: **Joseph Mamo (ID 772455M) v. Joseph Zammit (ID 0078967M)** (Rik. Nru. 981/2013 JZM) fejn il-Qorti hasset il-htiega ukoll illi tirrimarka illi: *"Jibqa' mpregudikat id-dritt tar-rikorrent li permezz ta' azzjoni "ad hoc" jitlob rimedju ghal dak li qieghed jallega fil-paragrafi 2 sa 4 tar-rikors."* L-istess fehma kellha l-Qorti tal-Magistrati (Civili) f'diversi sentenzi fosthom dik moghtija fil-15 ta' Jannar 2015 fl-ismijiet: **Johann Gaffarena v. Patrick Camilleri** (Avviz Numru. 244/2014 CSH) u dik moghtija fis-26 ta' Frar 2014 fl-ismijiet: **Michael Darmanin nomine vs Dino Schembri** (Avviz Numru. 1/2014 CSH), u kif ukoll l-Qorti tal-Appell (Inferjuri) fis-sentenza tagħha tat-28 ta' Marzu 2008 fl-ismijiet: **Carmelo sive Charles u Dorianne konjugi Sammut li qed jidhru f' isemhom proprio u ghan-nom tad-ditta Charlie Auto Dealer vs Armando u Concetta konjugi Bugeja** (Appell Civili Numru. 507/2005/1 PS).
24. Dak li ingħad fil-paragrafi 20-23 ingħad proprju biex il-Qorti tesprimi l-fehma tagħha illi **anke fil-każ ta' kambjala li ma' tkunx giet girata l-obbligazione cambiaria xorta wahda tibqa' awtonoma u distinta mill-obbligazzjoni sottostanti**. Dan però ma' jfissirx illi f'każijiet serji u gravi (bħal fil-każ ta' frodi jew użura) l-Qorti ma' tistax tikkunsidra eċċezzjonijiet *ex-cause* dwar tali *causa obligationis*, xi haġa li tapplika kemm meta kambjala tiġi girata u kemm meta tibqa' fil-pussess tal-kreditur originali. Fi kliem Caruana Galizia: *"Such pleas are in such cases admissible not because the obligation ceases to be an abstract one between the parties to a bill, who are in immediate and direct relationship with one another, but in the general interests of trade and, what is more important, as a protection of good faith . In fact, the general principle, which governs obligations in general, that "fraus omnia corrumpit", receives here full application, and because of it the said pleas "ex causa" are admissible not only between the parties to a bill, who have had immediate and direct relationship with one another , but also with regard to the person of any holder of the bill, who is in bad faith"*.
25. Jidher illi r-raġuni prinċipali li ngħatat f'dawk l-okkażjonijiet li l-Qrati tagħna ddeċidew li hija l-girata li tagħti n-natura awtonoma lill-kambjala, jidher illi hija marbuta mal-prinċipju illi l-ħruġ ta' kambjala minnha nnifsha ma' tikkonsistix f'novazzjoni tal-obbligazzjoni sottostanti. Dan il-prinċipju ma' jfissirx b'daqshekk li ma' hemmx indipendenza bejn l-obbligazzjoni sottostanti u l-obbligazzjoni ta' min jaċċetta kambjala. L-obbligazzjoni sottostanti tibqa' teżisti minkejja l-ħruġ ta'

kambjala. Anzi, l-ħruġ tal-kambjala m'huwa xejn ħlief sigurtà addizzjonali lill-kreditur li b'hekk ikun jista' jenforza d-dritt patrimonjali tiegħu b'żewġ modi: jiġifieri jew billi jeżercita d-drittijiet tiegħu li jemanixxu mill-kambjala (bl-applikazzjoni tal-Artikolu 253(e) tal-Kap. 12 tal-Liġijiet ta' Malta jew tad-disposizzjonijiet rilevanti taħt il-Kap. 13) jew inkella billi jeżercita d-drittijiet tiegħu naxxenti mill-ftehim sottostanti (i.e. billi jiftaħ kawża ad-hoc sabiex jitlob dak li għandu d-dritt għalih). Il-Qorti tara illi partikolarment f'dawn l-aħħar ħmistax-il sena, l-utilità tal-kambjala żdiedet ħafna f'dan il-qasam u llum il-ġurnata l-maġġoranza tal-kambjali maħruġa lokalment jinħarġu proprju bħala sigurtà addizzjonali in kawtela ta' obbligazzjonijiet kuntrattwali.

*Raġunijiet gravi u validi għat-twaqqif tal-eżekuzzjoni ta' kambjala*

26. Kif sew qalet din il-Qorti fil-kawża fl-ismijiet: **Mario Muscat v. Lindsay Portelli** (Rik. Nru. 241/2018 RM, deċiża 8.10.2020):

*“Illi l-Qorti hija tal-fehma li l-iskop tar-raġunijiet gravi u validi prospettati mis-subinciz (e) tal-Artikolu 253, ma jistax ikun iktar estensiv mill-iskop tar-raġunijiet elenkati mill-Kodici tal-Kummerc li minhabba fihom kambjala tista' tinzamm milli tithallas. Kull ma trid il-ligi f'din il-procedura hu li l-qorti tara jekk, prima facie, hemmx raġunijiet serji bizzejjed biex tissospendi l-eżekuzzjoni tal-kambjala, u dan sabiex f'kaz affermattiv, ir-rikorrent ikollu l-opportunita' jikkontesta l-kawża eventwali li, f'kaz li tintlaqa' t-talba tiegħu għas-sospenzjoni, tkun trid issir mill-kreditur. Billi f'kawża bhal dik, l-eccezzjonijiet li jistghu jiġu sollevati mill-konvenut huma tassew limitati, hija wkoll il-mansjoni tal-qorti f'proceduri bhal dawn, taħt l-Artikolu 253(e) tal-Kap. 12, illi tiddetermina jekk il-konvenut ikunx jista' jressaq b'success dawn l-eccezzjonijiet f'kawża eventwali”*

27. Rigward ir-raġunijiet elenkati fil-Kap. 13 tal-Liġijiet ta' Malta, fis-sentenza fl-ismijiet: **Guillaumier Industries Ltd. v. Victor Vella et'** deċiża fl-4 ta' Diċembru 1998 intqal: *“Illi a bazi ta' dan l-Artikolu gie deciz li “l-iskop tal-ligi huwa carissimu. Il-kawża proposta a bazi ta' kambjala għandha tigi mill-Qorti trattata bl-akbar celerita'possibbli ... ..”*

*“Il-kambjala hija proprju l-istrument kummercjali nventat biex appuntu jassigura din il-heffa u l-ghagħla fic-cirkontrazzjoni tal-krediti u d-dejn u sabiex tirrispetta u kemm jista' jkun tiggarrantixxi li l-processi kummercjali jkunu animati mill-istess esigenzi. Biex tassigura din ic-celerita', l-ligi tiffrena l-eccezzjonijiet li jistghu jinghataw kontra l-*

*possessur tal-kambjala biex dawn ma jittardjawx il-kanonizzazzjoni ta'mport ta' kambjala. Tammetti eccezzjonijiet biss meta dawn ikun ta' fa'cli soluzzjoni"*

Dan isir peress li skond kif giea ffermat fis-sentenza '**Charles Gatt noe v. Joseph Vassallo Gatt noe**' (K. (J.D.C) 15 ta' Novembru 1993): *"appena kambjala tigi amnessa, tigi krejata obligazzjoni 'ad hoc', ghalkollox indipendenti u separata minn kwalunkwe obligazzjoni li setghet ipprecedietha. Ghalhekk f'kawza bhal din, l-eccezzjonijiet ammissibbli huma generalment limitati ghall-kambjala nnifisha u bhala regola m'ghandhomx jigu permessi eccezzjonijiet li jikkoncernaw obligazzjonijiet precedenti."*

Dan l-istess insenjament gie segwit f'diversi sentenzi oħra fosthom **John Mary Sammut v. Michael Cassar** (App K. 14 ta' Ottubru 1991) u **George Zahra v. Alfred Borg** (K. (JSP) 28 ta' April 1995) fejn il-Qrati rriferew ghall-gurisprudenza konstanti li fl-azzjoni kambjarja huma permessi biss eccezzjonijiet li jikkontestaw il-validita formali tal-kambjala in kwantu jallegaw li din tkun fuq il-wicc taghha inoltre f'xi wahda mill-elementi kostitwiti essenzjali taghha kif trid il-ligi (Vide Vol XXIX P 1528 – Vol XXIX. 1. 1136) u l-istess **John Portelli v. Charles Vella** (K.C.D. 30 ta' Awissu 1989); dawn il-principji gew ilkoll elenkati fis-sentenza tal-Qorti Civili Prim'Awla tal-5 ta' Ottubru 2000 fl-ismijiet **Ronald Micallef et v. Subway (Malta) Limited** (Cit. Nru. 273/2000/RCP).

Fil-kawza fl-ismijiet '**Salamone vs Rao**' tad-9 ta' Frar 1906, moghtija mill- Onorabbli Qorti tal-Kummerc intqal illi:- *"Attesocche' le eccezioni date dal convenuto, quantunque personali all'attore, sono di lunga indagine e quindi, secondo il disposto nell'articolo 181 dell'Ordinanza XIII del 1857, la loro cognizione dev'essere rimandata a separato giudizio;"*

Fl-4 ta' Frar 1907, l-istess Qorti tal-Kummerc, fil-kawza fl-ismijiet **Zammit vs Scicluna** qalet illi:- *"Attesocche' secondo la pratica costante di questo tribunale il pagamento di una cambiale accettata e scaduta viene sempre ordinato quando le eccezioni sono tali da richiedere lunga indagine, sotto quelle cautele che il prudente arbitrio della Corte credesse opportuno;"*

Fl-10 ta' Mejju 1913, fil-kawza fl-ismijiet '**Sultana vs Pecorella**' gie riaffermat li:- *"Atteso che per legge espressa, eccezioni di lunga indagine, come quelle apposte dal convenuto non possono ritardare il pagamento di cambiali scadute. La Corte deve ordinare il pagamento con o senza cauzione e rimettere la cognizione delle eccezioni a separato giudizio";*

Fl-ahhar u mhux l-inqas fil-kawza fl-ismijiet "**Aldo Vella v Vincent Lofaro et noe**" - deciza mill- Qorti tal-Kummerc fit-8 ta' Marzu 1977, gie ritenut li *"L-azzjoni*

*kambjarja hi azzjoni awtonoma u dak li ghandu jigi rigwardat f'azzjoni simili – salv naturalment il-kazi kongruwi fejn xi eccezzjoni ta' indoli reali tkun tirrikjedi li jsir mod iehor...huwa bhala regola r-relazzjoni bejn it-traent u trattarju kif emergenti minn wicc il-kambjali stess."*

28. Issa fil-każ in eżami r-rikorrent qed jgħid illi huwa safa ingannat għaliex il-vettura li akkwista mill-intimata kienet afflitta minn difetti moħbija u/jew ma' kienetx tal-kwalità pattwita. Dwar dan intqal hekk fis-sentenza fl-ismijiet **Joseph Mamo (ID 772455M) v. Joseph Zammit (ID 0078967M)** (Rik. Nru. 981/2013 JZM):

*"Kif ifisser ir-rikorrent fin-nota ta` sottomissjonijiet tieghu, dawn il-lanjanzi partikolari jirrigwardaw allegata inadempjenza kontrattwali da parti tal-intimat; apparti li fil-kaz ta` kambjala minnhom isostni li hlas diga` sar (ara l-paragrafu market 4). Kuntrarjament ghal dak li jsostni r-rikorrent, il-Qorti f`dan l-istadju m`ghandhiex tinvestiga dawn it-tip ta` lanjanzi. Taghmel riferenza ghas-sentenza li tat il-Qorti tal-Appell (Sede Inferjuri) fil-25 ta` Frar 2004 fil-kawza "Integrated Electronics Limited vs Goldkraft Limited". Hemm inghad hekk :- Issa skond il-prattika kostanti ta` dawn il-Qrati l-hlas tal- kambjali li tkun accettata u skaduta tigi dejjem ordnata meta l-eccezzjonijiet ikunu tali li jehtiegu indagini twila, salvi l-kawteli li l-Qorti jidhrilha opportuni, kompriz li tirrizerva l eccezzjonijiet ghal kawza separata. Jibqa` pero` vitali l-Art 198 (2) tal-Kodici tal-Kummerc illi l-kundanna ghall-hlas tal-kambjala, bil-garanzija jew minghajrha, m`ghandhiex tkun imdewma. Hekk allura l-Qorti ma tistax, ad exemplum, tinkariga periti bl-inkariku li jezaminaw eccezzjoni tax-xorta bhal dik sollevata f`din l- istanza. Ara "Professur Carlo Mallia noe –vs- Mariano Accarino noe", Appell Kumm, 22 ta` Novembru 1937. Kif inghad fil-kawza "Francesco Zammit nomine –vs- Paolo Scicluna noe", Qorti tal-Kummerc, 4 ta` Frar 1907 (Vol XX pIII p15) - u dan kien kaz fejn kien qed jigi allegat li l-merce mixtrija kienet iddeterjorat – "secondo la pratica di questi tribunali il pagamento di una cambiale accettata e scaduta viene sempre ordinato quando le eccezioni siano tali da richiedere lunga idagine sotto quella cautela che il prudente arbitrio della Corte credesse opportuno".*

*Dan it-taghlim sekolari baqa` jigi sostenut anke fiz-zmenijiet recentissimi, kif manifest fis-sentenzi fl-ismijiet "United Acceptances Finance Limited –vs- Mario Grech pro et noe", Appell, 6 ta` Ottubru 2000 u "Jet-Tech Limited –vs- Marcon Coppola", Appell, 13 ta` Marzu 2001, fost bosta ohrajn. Dan huwa anke evidenti minn din is-silta mehuda mid-decizjoni fl-ismijiet "Adrian Busietta noe –vs- Marco Attard noe", Appell, 9 ta` Frar 2001 :- "Issa filwaqt li hu minnu illi l-eccezzjonijiet personali huma opponibbli ghall-*

*possessur tal-kambjali li qed jitlob il-hlas tagħha u jistghu jirrigwardaw tant l-origini tal-obbligazzjoni kemm l-ezercizzju tagħha' (Vol XXX pIII p499), u dan a vantagg tal-konvenut kjamat biex jonora l-kambjala, kellu jkun ovvju li l-oggett tal-azzjoni kambjarja ma setax u ma ghandux ikun konfuz mal-oggett li kien jifforma l-obbligazzjoni naxxenti minn negozju u li ta lok għal hrugtagħha. Il-ligi stess proprju bl-insistenza fuq l-awtonomija ta' l-azzjoni kambjarja u bil-limitazzjoni tal-eccezzjonijiet li setghu jinghataw għaliha, kif ukoll bl-insistenza fuq l-ispeditezza fid-determinazzjoni tal-azzjoni, kienet tiddistingwi u ssalva n-negozju originali li jibqgħu `soggett għal verifika u kontestazzjoni, anke wara li tkun giet onorata l-kambjala b'konsegwenza tal-ezekuzzjoni tas-sentenza fuqha mogħtija."*

29. Din il-Qorti tagħmel tagħha l-insenjament għaqli tal-Prim' Awla tal-Qorti Ċivili fil-kawża appena citata u tqis illi r-raġunijiet mogħtija mir-rikorrenti għat-twaqqif tal-ezekuzzjoni tal-kambjali *de quo* ma' jistgħu qatt ikunu dawk ir-raġunijiet "gravi u validi" li kellu f'moħħu l-legislatur meta daħħal fil-ligi l-Art. 253(e) u dan għaliex dawn jirrikjedu indaġini fid-dettal li tiżboq analiżi fuq livell ta' *prima facie*.
30. Il-Qorti tirrimarka ukoll illi sabiex tiġi rispettata r-rieda tal-legislatur, din il-proċedura f'it li xejn tista' tippermetti li jiġu mressqa provi mill-partijiet. Kwalunkwe prova li tista' titressaq għandha tkun dejjem għad-diskrezzjoni tal-Qorti u ċertament m'għandiex tkun tali li tidhol f'dettal żejjed.

### **Deċiżjoni**

- 31. Għal dawn ir-raġunijiet il-Qorti qegħda tiddisponi minn din il-kawża billi tiċhad it-talba tar-rikorrent għas-sospensjoni tal-ezekuzzjoni tal-kambjali mertu tal-ittra uffiċjali numru 835/2021 fl-ismijiet premissi.**

**Bl-ispejjeż kontra l-istess rikorrent.**

V.G. Axiak  
Maġistrat

Y.M. Pace  
Dep. Registratur